UMUMTA’LIM MAKTABLARI YUQORI SINFLARIDA TARBIYA FANINI O‘QITISH METODIKASI

Toshkulova L.H., GDPI 1-bosqich magistranti
E-mail: lolatashkulova@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu tezisda umumta’lim maktablarining yuqori sinf o‘quvchilariga tarbiya fanini o‘qitish metodikasi har tomonlama tahlil qilinadi. Tarbiya fanining zamonaviy ta’lim tizimidagi o‘rni, uning dolzarbligi, shuningdek, pedagogik jarayonda tutgan o‘rni haqida fikr yuritiladi. Ayniqsa, yuqori sinflar uchun mos bo‘lgan interfaol metodlar, shaxsga yo‘naltirilgan yondashuvlar va loyiha asosidagi ta’lim usullari keng yoritilgan.

Kalit so‘zlar: Tarbiya, tarbiya metodikasi, yuqori sinflar, umumta’lim maktabi, interfaol metodlar, shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim, loyiha asosidagi yondashuv, ma’naviy-axloqiy tarbiya.

Аннотация: В данном тезисе всесторонне анализируется методика преподавания предмета воспитания учащимся старших классов общеобразовательных школ. Рассматривается роль дисциплины "Воспитание" в современной системе образования, ее актуальность, а также ее роль в педагогическом процессе. Особенно широко освещены интерактивные методы, подходящие для старших классов, личностно-ориентированные подходы и методы обучения на основе проектов.

Ключевые слова: Воспитание, методика воспитания, старшие классы, общеобразовательная школа, интерактивные методы, личностно-ориентированное образование, проектный подход, духовно-нравственное воспитание.

Abstract: This thesis comprehensively analyzes the methodology of teaching the subject of upbringing to high school students. The role of the science of upbringing in the modern education system, its relevance, as well as its place in the pedagogical process are considered. Interactive methods suitable for upper grades, personality-oriented approaches, and project-based learning methods are widely covered

Keywords: Upbringing, upbringing methodology, high school, general education school, interactive methods, personality-oriented education, project-based approach, spiritual and moral education.

Zamonaviy ta’lim tizimida nafaqat bilim berish, balki tarbiyaviy jarayonni samarali yo‘lga qo‘yish ham pedagogik faoliyatning ajralmas qismiga aylangan. Tarbiya insonning ichki dunyosini boyituvchi, uni barkamol shaxs sifatida shakllantiruvchi murakkab va ko‘p qirrali jarayondir. O‘zbekiston Respublikasida yoshlarga oid davlat siyosati asosida tarbiya masalasiga alohida e’tibor qaratilmoqda.

Prezident farmonlari va qarorlarida, davlat dasturlarida yoshlar ma’naviyatini yuksaltirish, ularni ijtimoiy hayotga tayyorlash ustuvor vazifa sifatida belgilangan. Umumta’lim maktablarining yuqori sinf o‘quvchilari — bu tez orada jamiyatga faol kirib keladigan, kasb tanlash arafasida turgan, o‘z qarash va pozitsiyasini shakllantirayotgan yoshlar qatlamidir. Aynan shu bosqichda o‘quvchilarga beriladigan tarbiyaviy ta’sir ularning kelajak hayot yo‘nalishini belgilashi mumkin. Shu bois yuqori sinflarda tarbiya fanini o‘qitish metodikasini to‘g‘ri yo‘lga qo‘yish dolzarb masalalardan biridir. Bu fan orqali o‘quvchilarga milliy qadriyatlar, axloqiy me’yorlar, ijtimoiy mas’uliyat, vatanparvarlik kabi tushunchalar chuqur singdirilishi lozim. Tarbiya fanining asosiy maqsadi — o‘quvchilarni milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida tarbiyalash, ularning shaxsiy fazilatlarini shakllantirish, jamiyatda faol fuqarolik pozitsiyasiga ega bo‘lgan shaxslarni voyaga yetkazishdan iborat.

Vazifalari: Axloqiy, estetik, jismoniy, mehnat va ekologik tarbiya tamoyillarini singdirish; O‘quvchilarda ongli intizom va mustaqil fikrlash ko‘nikmalarini rivojlantirish; Milliy g‘urur, vatanparvarlik, ijtimoiy faollikni kuchaytirish.

Tarbiya fanini yuqori sinflarda o‘qitishning metodik xususiyatlari

Yuqori sinf o‘quvchilari o‘zining shaxsiy pozitsiyasi, dunyoqarashi, qiziqishlari bilan ajralib turadi. Shuning uchun tarbiya fanini o‘qitishda quyidagi metodik yondashuvlar muhim hisoblanadi:

1. Interfaol metodlar Munozara, debat, rolli o‘yinlar orqali o‘quvchilarning fikrlash doirasini kengaytirish; Hayotiy vaziyatlarni tahlil qilish orqali axloqiy qarorlar qabul qilishni o‘rgatish.

2. Loyiha asosidagi yondashuv O‘quvchilarni mustaqil tadqiqotlar, ijtimoiy loyihalarga jalb etish orqali ularning ijtimoiy mas’uliyatini kuchaytirish; Tarbiya sohasida amaliy topshiriqlar berish (masalan, “Mahallamizdagi ekologik muammolar va yechimlar” loyihasi).

3. Shaxsga yo‘naltirilgan ta’lim Har bir o‘quvchining individual qiziqish va ehtiyojlarini hisobga olish; Tarbiya jarayonida ijobiy motivatsiyani shakllantirish.

Tarbiya jarayonida o‘qituvchining roli:

O‘qituvchi nafaqat bilim beruvchi, balki tarbiyachi, yo‘lko‘rsatuvchi, namuna bo‘lishi kerak. Yuqori sinf o‘quvchilari uchun o‘qituvchi bilan erkin, ishonchli muloqot muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, o‘qituvchi quyidagi sifatlarga ega bo‘lishi kerak: Yuksak ma’naviyat va axloqiy mezonlarga rioya qilishi; Ijtimoiy faolligi; Zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish ko‘nikmasi.

Xulosa qilib aytganda, yuqori sinflarda tarbiya fanini o‘qitish — bu shunchaki dars o‘tish emas, balki o‘quvchini hayotga tayyorlash, uni barkamol, ijtimoiy faol, vatanparvar shaxs sifatida shakllantirishdir. Tarbiya darslari orqali o‘quvchilarning hayotiy qarashlari mustahkamlanadi, ular jamiyat oldidagi mas’uliyatini anglay boshlaydi. Tarbiya fanini samarali o‘qitish uchun pedagog zamonaviy metodik yondashuvlarni chuqur egallagan bo‘lishi, har bir o‘quvchining ichki dunyosiga kirib bora olishi zarur. Darslar faqat nazariy ma’lumotlar bilan cheklanmasligi, balki interfaol metodlar, amaliy faoliyatlar, loyiha ishlari orqali boyitilishi muhim. Shuningdek, oilaviy, mahalla va maktab hamkorligiga asoslangan tizimli yondashuv tarbiya jarayonini yanada samarali qiladi. Kelajakda millat taqdirini hal qiluvchi

shaxslar aynan bugungi maktab o‘quvchilaridir. Ularni barkamol qilib voyaga yetkazish uchun tarbiya fanining o‘rni beqiyosdir. Shu sababli, tarbiya fanini yuqori sinflarda metodik jihatdan mukammal tashkil etish — nafaqat ta’lim, balki butun jamiyat taraqqiyoti uchun muhim ahamiyatga ega vazifadir.